

חולין דף פ"ז

משנה

שחט ולא כסה וראהו אחר, חייב לכסות. כסהו ונתגלה פטור מלכסות, כסהו הרוח חייב לכסות.

גמרא

כיסוי על ידי אחר, וכיסוי ביד ולא תנו רבנן, נאמר: "ושפך את דמו וכסהו בעפר", מי ששפך יכסה. שחט ולא כסה וראהו אחר, מניין שחייב לכסות? שנאמר בפרשת כסוי הדם: "ואומר לבני ישראל", אזהרה לכל בני ישראל. ובברייתא אחרת שנינו, נאמר: "ושפך וכו' וכסהו", במה ששפך בו יכסה. מכאן שצריך לכסות ביד ולא ברגל, שלא יהיו מצות בזויות עליו. ובעוד ברייתא שנינו, נאמר: "ושפך וכו' וכסהו", מי ששפך הוא יכסנו. מעשה באחד ששחט, וקדם חבירו וכסה וחייבו רבן גמליאל ליתן לו עשרה זהובים, מפני שהפסידו שכר.

החוטף מצווה לחברו

הסתפקו חכמי הישיבה, האם רבן גמליאל חייב את החוטף מצווה לחברו, משום שהפסיד לו שכר מצוה או שהפסיד לו שכר ברכה? והיוצא להלכה הוא למי שחטף לחברו ברכת המזון. אם חייב משום שכר מצוה, חייב לו פעם אחת על מצוה אחת. ואם משום שכר ברכה, הרי הפסיד לו ארבע ברכות. ומביאה הגמרא ראיה שחייב על הפסד ברכה. מהמעשה שאמר צדוקי לרבי, נאמר: "כי הנה יוצר הרים ובורא רוח", מכאן שמי שיצר הרים לא ברא רוח, ומי שברא רוח לא יצר הרים? אמר לו, שוטה! כיון שבסוף הכתוב נאמר: "ה' אלוקי צבקות שְׁמו", מכאן שאחד בראם. אמר לו הצדוקי, המתן לי ובעוד שלשה ימים אשיב לך תשובה. ישב רבי שלשה ימים בתענית, וכשרצה לסעוד אמרו לו בני ביתו: 'אותו צדוקי שקבעת לו זמן עומד בדלת!'. קרא רבי על עצמו: "ויתנו בברותי רוש", מרה נותנים לי בסעודתי. הלך רבי וראה שזה צדוקי אחר, וכך אמר לו הצדוקי: 'רבי! מבשר טובות אני לך, לא מצא תשובה אויבך,

ונפל מן הגג ומת!'. אמר לו רבי, רצונך שתסעוד אצלי? אמר לו: הן! לאחר שאכלו ושתו, שאלו רבי: כוס של ברכה אתה שותה, או ארבעים זהובים אתה נוטל כשכר ארבע ברכות שענה אחריהם אמן? אמר לו: 'כוס של ברכה אני שותה!'. יצתה בת קול ואמרה: 'כוס של ברכה ישוה ארבעים זהובים'. אמר רבי יצחק, עדיין ישנה לאותה משפחה של מבושר בין גדולי רומי, וקוראים אותה 'משפחת בר לויאנוס'.

למדנו במשנה, שאם כסה את הדם ונתגלה, פטור מלכסות. שאל רב אחא בנו של רבא את רב אשי, מה ההבדל בין כאן שפטרו אותו מלחזור על המצווה, לבין השבת אבדה שאמר מר נלמד מהכתוב: "השב" אפילו מאה פעמים? אמר לו, שם לא כתוב מיעוט, כאן נאמר: "וכסהו" למעט רק פעם אחת.

למדנו במשנה, שאם כסתה הרוח חייב לכסות. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, לא שנו שפטור אלא שחזר ונתגלה, אבל לא חזר ונתגלה פטור מלכסות, שהרי הדם מכוסה. שואלת הגמרא, אם כשהרוח כיסתה ולא נתגלה פטור מלכסות, מדוע אם חזר ונתגלה חייב הרי נדחה מכסוי? אמר רב פפא, זאת אומרת, שלא מצאנו שמצווה נדחית ונפסלת, ורק בקרבן מצינו שנפסל אם נדחה. שואלת הגמרא, ומה ההבדל ממה ששנינו בברייתא, השוחט ונבלע דם בקרקע חייב לכסות, אפילו שלא חזר ונתגלה? עונה הגמרא שם מדובר כשרשומו ניכר.

משנה

דם שנתערב במים, אם יש בו מראית דם חייב לכסות. נתערב ביין אדום ואין מראה הדם ניכר בו, משערים אם באופן שהיין היו מים אם הדם היה ניכר חייב לכסות. נתערב בדם בהמה שאינו חייב בכסוי, או בדם היקז של חיה, משערים אם היה ניכר באופן שהדם שאינו חייב בכיסוי היה מים, חייב לכסות⁵⁵⁰. רבי יהודה אומר, אפילו אם אין הדם היה ניכר במים כמות דם בהמה זה, אין דם החיה בטל.

דם שנתערב בנוזל אחר

⁵⁵⁰ עמוד ב'.

דם שניתז חוץ לגומא ושעל הסכין חייב לכסות. אמר רבי יהודה, אימתי?
בזמן שאין שם דם אלא הוא, אבל יש שם דם אחר, פטור מלכסות.

גמרא

נפל דם לתוך מים ראשון רא' בטל מביאה הגמרא את ששנינו במשנה בזבחים,
דם שנתערב במים, אפילו ברוב מים, אם יש בו מראית דם כשר. נתערב ביין אדום, אומדים אם היה מתערב במים
האלו והיה ניכר במים הללו, כשר לזריקה. נתערב בדם בהמה או בדם
החיה, רואין אותו כאילו הוא מים. רבי יהודה אומר אין דם מבטל דם.
אמר רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן, לא שנו במשנה שדם שנתערב
במים כשר לזריקה אלא כשמים נפלו לתוך דם, אבל אם דם נפל לתוך
מים 'ראשון ראשון בטל'. ואמר רב פפא, שלענין כיסוי הדם, אינו כן.
ששנינו, שחט ונתערב הדם במים, אם יש בו מראית דם חייב לכסות,
ולא אומרים 'קמא קמא בטיל', מפני שאין דחוי במצות. ואפילו שטיפה
ראשונה שנפלה לתוך המים נדחתה שלא היה מראיתה ניכר, כשהטפה
שניה נפלה הטפה הראשונה חוזרת וניעורה להצטרף עמה. וכשנפל דם
עד שהמים הפכו למראה דם, חוזר ונראה לכיסוי.

מיי גשמים שנתערבו מאליהם בדם אמר רב יהודה אמר שמואל, דם שנתערב
במים, כל זמן שיש לו מראה אדמומית,
נחשב לדם לענין כפרה, לזריקה ולהכשיר זרעים. שואלת הגמרא,
והרי בפירוש מצינו במשנה כן גם לגבי כפרה וגם לגבי כיסוי הדם?
עונה הגמרא, הוצרך להשמיע שאף לגבי הכשר זרעים כן. שואלת
הגמרא, והרי לגבי 'מכשירין' בין אם הוא נחשב למים הוא מכשיר ובין
אם הוא נחשב לדם הוא מכשיר? עונה הגמרא, החידוש הוא במקרה
שהדם התערב במי גשמים, שאינם מכשירים אלא אם רצה במחשבתו
שיירדו על הפירות. והשמיע שאם עירב בהם דם נחשבים למשקים.
שואלת הגמרא, והרי כשלקחם בכלי לערבבם בדם הראה שהחשיבם?
עונה הגמרא, מדובר שנתערבו מאליהם.

רב אסי מנהרביל אומר, הבריתא מדברת במים שנותרו לאחר שהדם
קרש, והשמיעה שאם יש בו מראית דם מכשיר. רבי ירמיה מדפתי אמר,

האוכלו ענוש כרת כשיש כזית דם גמור. ובברייתא שנינו, אותם מים
כל זמן שיש בהם מראית דם, אם הוא של מת מטמאים באהל כשיש בהם
רביעית⁵⁵¹.

551 והוא שיעור לסומאת אהל, שנאמר 'על נפש מת' ובשיעור רביעית הנשמה תלויה. רש"י.

